

REŽIM ŠTÁTNEHO ÚZEMIA

OSNOVA

- štátne územie
- štátne hranice
- medzinárodné rieky a moria
- medzinárodnoprávny režim Antarktídy
- služobnosti a iné obmedzenia suverenity na štátnom území

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Definícia:

Štátne územie je časť zeme, ktorá je vymedzená štátnymi hranicami a podriadená zvrchovanosti určitého štátu.

Pričom v medzinárodnom práve nie je definovaná:

- veľkosť
- počet obyvateľov

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Základné pojmy štátneho územia:

- suchá zem
- vodstvo
- vnútro zeme
- nadzemský priestor
- budovy

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Základné pojmy štátneho územia:

- **suchá zem**
 - vodstvo
 - vnútro zeme
 - nadzemský priestor
 - budovy
-

Tvoria ju všetky časti zemského povrchu, ktoré ležia vo vnútri štátnych hraníc.

Toto územie nemusí byť súvislé alebo členité a jeho jednotlivé časti môžu byť oddelené územím iných štátov, morom a podobne (ostrovy).

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Základné pojmy štátneho územia:

- suchá zem
 - **vodstvo**
 - vnútro zeme
 - nadzemský priestor
 - budovy
-

Tvorja ju všetky:

- národné vody, ktoré ležia na území štátu, kam patria:
 - národné rieky
 - vnútrozemské kanály
 - vnútrozemské jazerá
- vnútorné morské vody
 - vnútrozemské moria
 - zálivy
 - prielivy
 - prístavné vody
- pobrežné vody (pás morských vôd tvoriaci štátnu hranicu)

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Základné pojmy štátneho územia:

- suchá zem
 - vodstvo
 - **vnútro zeme**
 - nadzemský priestor
 - budovy
-

Tvorí ho priestor pod povrchom a hladinami vôd až do stredu Zeme.

Z tohto vyplýva zákaz dolovania pod povrchom iného suverénneho štátu, pokiaľ sa tieto na tom vzájomne nedohodli.

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Základné pojmy štátneho územia:

- suchá zem
 - vodstvo
 - vnútro zeme
 - **nadzemský priestor**
 - budovy
-

Tvorí ho tá časť vzdušného priestoru, ktorá sa nachádza nad suchou zemou a vodstvom určitého štátu.

Zahrňuje aj **podmienené (fiktívne) územie** kam patria:

- budovy a pozemky na základe diplomatickej imunity
- podmorské káble
- námorné a riečne plavidlá plávajúce pod vlajkou svojho štátu
- lietadlá označené výsostnými znakmi štátu

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Základné pojmy štátneho územia:

- suchá zem
 - vodstvo
 - vnútro zeme
 - nadzemský priestor
 - **budovy**
-

Rozumejú sa tým budovy, v ktorých je:

- ubytovaná hlava cudzieho štátu alebo vlády počas svojej návštevy v cudzine
- vojenská jednotka cudzieho štátu ak sa na jeho území zdržuje so súhlasom štátu (návšteva vojnových lodí a pod)
- sídlo zastupiteľských orgánov a diplomatických misií štátu
- sídlo stálych medzinárodných orgánov a organizácií, pokiaľ im medzinárodné právo poskytuje diplomatickú imunitu a štát hostiteľský ju uzná

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Územie, národné vody:

- Enkláva
- Poloenkláva
- Polárna oblasť Arktídy

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Územie, národné vody:

- **Enkláva**
- Poloenkláva
- Polárna oblasť Arktídy

Časť územia alebo celé územie obklopené územím iného štátu bez morského brehu.

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Územie, národné vody:

- Enkláva
- **Poloenkláva**
- Polárna oblasť Arktídy

Časť územia alebo celé územie obklopené územím iného štátu, ktoré má morský breh. (Kaliningradská oblasť Ruskej federácie)

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Územie, národné vody:

- Enkláva
- Poloenkláva
- **Polárna oblasť Arktídy**

Územie Arktídy je rozdelené podľa medzinárodného práva na sektory, ktoré sú považované za ich štátne územie.

Je tvorená piatimi sektormi:

- ruský
- kanadský
- americký
- nórsky
- dánsky

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Zmena štátneho územia:

- nadobudnutie štátneho
 - pôvodné (originárne)
 - odvodené (derivatívne)
 - strata štátneho územia
-

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Zmena štátneho územia:

- nadobudnutie štátneho
 - **pôvodné (originárne)**
 - odvodené (derivatívne)
- strata štátneho územia

Prvotná okupácia:

- je podriadenie územia bez pána (res nullius) alebo opusteného územia (territorium derelictum) pod zvrchovanosť určitého štátu.

NIE JE TOTOŽNÁ s vojenskou okupáciou (ANEXIA)

V SÚČASNOSTI STRATILA SVOJU PODSTATU

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Zmena štátneho územia:

- nadobudnutie štátneho
 - **pôvodné (originárne)**
 - odvodené (derivatívne)
- strata štátneho územia

Akcesia:

- je spôsob akým štát nadobudne územie, ktoré vzniklo pôsobením prírodných síl alebo umelým vytvorením.

Patria sem: naplavenina (al luvio)
objavenie sa ostrova alebo polostrova v územných vodách
zmena toku rieky, ktorá tvorí hranicu medzi krajinami
presuny zemského povrchu
umelá akcesia

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Zmena štátneho územia:

- nadobudnutie štátneho
 - pôvodné (originárne)
 - **odvodené (derivatívne)**
- strata štátneho územia

Zmluvné nadobudnutie:

cesia

- je prevod časti územia spod správy jedného štátu inému štátu na základe medzinárodnej zmluvy.

MÁ VŽDY ZMLUVNÝ CHARAKTER

adjudikácia

- je nadobudnutie štátneho územia na základe Výroku orzhodcovského alebo súdneho orgánu podľa medzinárodnej zmluvy

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Zmena štátneho územia:

- nadobudnutie štátneho
 - pôvodné (originárne)
 - **odvodené (derivatívne)**
- strata štátneho územia

Mimozmluvné nadobudnutie:

anexia

- je zakázaná chartou OSN z roku 1970.

vydržanie (usucapio)

- je nadobudnutie štátneho územia v dôsledku oprávnenej nepretržitej a neprerušovanej držby.

sporným prvkom je dĺžka vydržacej doby

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Zmena štátneho územia:

- nadobudnutie štátneho
 - pôvodné (originárne)
 - odvodené (derivatívne)
- **strata štátneho územia**

Zánik zvrchovanosti určitého štátu nad časťou alebo nad celým svojim územím.

Spôsoby straty územia:

- cesia
- vydržanie
- adjukácia

ŠTÁTNE HRANICE

Definícia:

Štátne hranice sú pomyselné čiary, ktoré oddeľujú územie štátu od ostatných štátov a šíreho mora.

Štátne hranice vzdušného priestoru a podzemných priestorov sa vymedzujú plochou postavenou kolmo na pozemskú hranicu.

ŠTÁTNE HRANICE

Rozdelenie štátnych hraníc:

- prirodzené (orografické)
- umelé (geometrické)

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Rozdelenie štátnych hraníc:

- **prirodzené** (orografické)
 - umelé (geometrické)
-

sú určené konkrétne podľa reliéfu miesta (korytá riek, horské hrebene, priepasť....)

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Rozdelenie štátnych hraníc:

- prirodzené (orografické)
 - **umelé (geometrické)**
-

geometrické

- prechádzajú od určitého pevného bodu k druhému

astronomické

- sú určované poludníkmi a rovnobežkami

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Určovanie štátnych hraníc:

- na základe dvoj alebo viacstrannej medzinárodnej zmluvy
 - na základe arbitráže
 - na základe obyčajového práva
-

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Vytyčovanie štátnych hraníc zmluvou (arbitrážou):

- delimitácia
 - demarkácia
-

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Vytyčovanie štátnych hraníc zmluvou (arbitrážou):

- **delimitácia**
 - demarkácia
-

Je to v medzinárodnej zmluve vymedzený všeobecný smer a poloha novej štátnej hranice uskutočnené popisom v topografických mapách, ktoré sú súčasťou medzinárodnej zmluvy týkajúcej sa štátnej hranice.

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Vytyčovanie štátnych hraníc zmluvou (arbitrážou):

- delimitácia
 - **demarkácia**
-

Je presné vymedzenie štátnej hranice priamo na mieste zahrňujúca vytýčenie hraničných stĺpov alebo iných znakov, ktoré vykonáva medzištátna zmiešaná komisia.

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Vytyčovanie štátnych hraníc obyčajovým právom:

ak nie je medzinárodná zmluva, ktorá by vymedzovala štátnu hranicu

Ak hranica prechádza cez:

splavnú rieku

nesplavnú rieku

most

jazero

more

zátoku

horský hrebeň

štátnu hranicu tvorí:

stred rieky

spádnica rieky

stred mosta

spojnica medzi brehom a stredom jazera

rozhranie územného a šíreho mora

stred zátoky

stred plavebného koryta

lína spájajúca najvyššie štíty

ŠTÁTNE ÚZEMIE

Zmluvy určujúce hranice Slovenskej republiky s:

Rakúskom

- Saint-Germainská mierová zmluva z roku 1919 (Zákon č.507/1921 Sb.)

Maďarskom

- Trianonská mierová zmluva z roku 1920 (Zákon č.507/1922 Sb.)
- zmena na základe rozhodnutia Rozhodcovskej komisie v roku 1923 a následnej medzinárodnej dohode (1924) (zmena hranice v oblasti Šalgotárjánu)
- Mierová zmluva s Maďarskom z roku 1947 (Zákon č.192/1947 Sb.) (pripojenie obcí Rusovce, Čuňovo a Jarovce)

Poľskom

- Versaillská mierová zmluva (Zákon č.20/1925 Sb.)
- Sevreská mierová zmluva (1920)
- Rezolúcia Rady Spoločenstva národov (1924)

Ukrajinou

- Zmluva so ZSSR o Zakarpatskej Ukrajine (Zákon č.186/1946 Sb.)

Českou republikou

- Zmluva medzi ČR a SR o vymedzení spoločných štátnych hraníc (1992) (Zákon č.274/1997)

MEDZINÁRODNÉ RIEKY A MORIA

- medzinárodné rieky
 - pobrežné vody, príahlé pásma a podmorské plytčiny
 - morské prielivy
 - morské kanály
 - šíre more
-

MEDZINÁRODNÉ RIEKY A MORIA

- **medzinárodné rieky (Dunaj, Rýn, Labe, Odra)**
 - pobrežné vody, priľahlé pásma a podmorské plytčiny
 - morské prielivy
 - morské kanály
 - šíre more
-

rieky, ktoré:

- pretekajú územím niekoľkých štátov,
- sú splavné,
- majú spojenie s morom
- medzinárodná zmluva ich vyhlásila za medzinárodné

Na jej úseku musí štát povoliť voľnú plavbu za splnenia podmienky dodržiavania plavebného režimu na rieke.

Voľnú plavbu nemajú povolenú vojenské lode

MEDZINÁRODNÉ RIEKY A MORIA

- medzinárodné rieky (Dunaj, Rýn, Labe, Odra)
- **pobrežné vody**, príahlé pásma a podmorské plytčiny
- morské prielivy
- morské kanály
- šíre more

súvislé slané morské vody, navzájom voľne prepojené na zemskom povrchu, ktoré sa delia na:

- vnútorné morské vody (prístavy, zátoky, zálivy a morské priestory so vstupom do 24 NM)
- územné more (teritoriálne more do 12 NM od BASELINE – najnižšia úroveň odlivu)
- šíre more (nepodlieha suverenite žiadneho štátu)

MEDZINÁRODNÉ RIEKY A MORIA

- medzinárodné rieky (Dunaj, Rýn, Labe, Odra)
- pobrežné vody, **pril'ahlé pásma** a podmorské plytčiny
- morské prielivy
- morské kanály
- šíre more

súvislé pásmo šíreho mora priliehajúce k územnému moru štátu, ktorý nad ním môže vykonávať kontrolu na to, aby zabránil porušovaniu svojich colných, finančných, prist'ahovaleckých alebo zdravotných predpisov na svojom území alebo v územnom mori a aby potrestal porušenie uvedených predpisov, ku ktorému došlo na jeho území lebo v jeho územnom mori.

Nesmú prekročiť 24 NM a môžu byť:

- colné
- zdravotné
- bezpečnostné
- prist'ahovalecké
- rádiatelegrafické...

MEDZINÁRODNÉ RIEKY A MORIA

- medzinárodné rieky (Dunaj, Rýn, Labe, Odra)
- pobrežné vody, **pril'ahlé pásma** a podmorské plytčiny
- morské prielivy
- morské kanály
- šíre more

Výlučná ekonomická zóna pobrežná časť šíreho mora, v ktorej má pobrežný štát zvrchované právo na prieskum, využívanie a zachovávanie prírodných zdrojov a hospodárenie s nimi.

Nesmie prekročiť 200 NM

Priľahlé pásma a výlučná ekonomická zóna sa nepokladajú za súčasť územia štátu, ktorý nad nimi vykonáva príslušné práva

MEDZINÁRODNÉ RIEKY A MORIA

- medzinárodné rieky (Dunaj, Rýn, Labe, Odra)
- pobrežné vody, príahlé pásma a **podmorské plytčiny**
- morské prielivy
- morské kanály
- šíre more

podmorské dno a vnútro podmorských oblastí, ktoré ležia za hranicami územného mora až do vzdialenosti 200 NM.

MEDZINÁRODNÉ RIEKY A MORIA

- medzinárodné rieky (Dunaj, Rýn, Labe, Odra)
- pobrežné vody, priľahlé pásma a podmorské plytčiny
- **morské prielivy (úžiny)**
- orské kanály
- šíre more

prirodená vodná cesta, ktorá spája dve časti morských vodných priestorov.

Pre právny režim takéhoto územia má zásadný vplyv či spája medzinárodné alebo vnútroštátneorské vody.

MEDZINÁRODNÉ RIEKY A MORIA

- medzinárodné rieky (Dunaj, Rýn, Labe, Odra)
 - pobrežné vody, priľahlé pásma a podmorské plytčiny
 - morské prielivy
 - **morské kanály (prieply)**
 - šíre more
-

umelo vybudované vodné cesty, ktoré spájajú morské vodné priestory.

- Delia sa na:
- národné
 - medzinárodné
 - Suezský prieply (1888)
 - Panamský prieply (1914)

MEDZINÁRODNÉ RIEKY A MORIA

- medzinárodné rieky (Dunaj, Rýn, Labe, Odra)
 - pobrežné vody, priľahlé pásma a podmorské plytčiny
 - morské prielivy
 - morské kanály
 - **šire more**
-

Sú všetky vody morí a oceánov, ktoré nepodliehajú zvrchovanosti žiadneho štátu.

Najdôležitejšie dohovory upravujúce právny režim šireho mora:

Dohovor o širom mori (1958)

Dohovor o rybolove a ochrane biologického bohatstva šireho mora (1958)

Dohovor o morskom práve (1982)

Čl.87 „šire more je otvorené všetkým pobrežným aj vnútrozemským štátom a sloboda šireho mora okrem iného zahŕňa slobodu plavby, preletu, kladenia podmorských káblov.....“

MEDZINÁRODNOPRÁVNÝ REŽIM ANTARKTÍDY

Podľa medzinárodnej zmluvy (1959) je Antarktída vymedzená ako všetok priestor ležiaci južne od 60 stupňa južnej zemepisnej dĺžky, kde sú dodržiavané tieto zásady:

1. Antarktída má trvale slúžiť len mierovým účelom a nesmie byť predmetom medzinárodných sporov.
2. Zakazujú sa všetky opatrenia vojenského charakteru, napr. budovať v Antarktíde základne, stavať opevnenia, uskutočňovať manévry a skúšky zbraní všetkých druhov, akékoľvek jadrové výbuchy, skladovať rádioaktívny odpad.
3. Zabezpečuje sa sloboda vedeckého výskumu Antarktídy, pričom zmluvné strany sa zaviazali navzájom sa informovať o plánoch vedeckého výskumu a o jeho výsledkoch.
4. Vyhlásilo sa moratórium na dovtedajšie nároky štátov na jednotlivé časti Antarktídy a na výkon zvrchovaných práv nad nimi. Nemožno vzniesť ani nové nároky alebo rozširovať už skôr uplatňované nároky.
5. Zaviedol sa kontrolný systém, spočívajúci v kontrole pozorovateľmi na mieste, v leteckom prieskume a v povinnom informovaní ostatných zmluvných strán o každej výprave do Antarktídy a o existencii vedeckých staníc v tejto oblasti.

SLUŽOBNOSTI A INÉ OBMEDZENIA SUVERENITY NA ŠTÁTNOM ÚZEMÍ

Medzinárodné služobnosti:

obmedzenia územnej zvrchovanosti na základe medzinárodnej zmluvy, ktoré nemá povahu vecných práv, ale iba zakladá záväzky v prospech druhého štátu.

- Afirmatívna

- ukladá štátu strpieť na svojom území výkon určitých vrchnostenských práv iného štátu (in faciento)

- Negatívna

- ukladá štátu zdržať sa určitej činnosti na svojom území (in patiando)

POUŽITÁ LITERATÚRA

Autor	Publikácia	ISBN	kapitola
KLUČKA Ján	Medzinárodné právo verejné (všeobecná a osobitná časť)	978-80-8078-220-7	12
MRÁZ Stanislav	Medzinárodné právo verejné (zvláštne časti)	978-80-225-2325-7	1
MARÁČEK Ján	Medzinárodné právo a medzinárodné vzťahy v doprave a v spojoch (Všeobecná časť)	80-7100-340-9	5

Vaše
otázky
prosím ?!?